

**ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
«УКРАЇНА»
ІНСТИТУТ ПРАВА ТА СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН**

**КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ПОЛІТИЧНОГО
КОНСАЛТИНГУ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з освітньої діяльності

Оксана КОЛЯДА

2024 року

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

**ОК 1.2.1. Методологія наукових досліджень та
інтелектуальна власність**

Освітньо-наукова програма «ЕКОНОМІКА»

освітнього рівня «доктор філософії»

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

спеціальність 051 Економіка

Обсяг кредитів – 3 (90)

Форма підсумкового контролю - екзамен

Київ – 2024

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

Кафедра	<i>Кафедра міжнародних відносин та політичного консалтингу</i>
Прізвище, ім'я та по батькові викладача, науковий ступінь і вчене звання, посада	<i>Новаченко Тетяна Василівна, д. н. держ. упр., професор кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу Коваль Яна Сергіївна, к. н. держ. упр., доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу</i>
Контактна інформація викладача (-ів)	<i>Телефон викладача: 097-421-05-48 Телефон викладача: 096-484-50-87</i>
Дні занять	<i>Згідно із розкладом</i>
Консультації	<i>Періодично згідно графіку консультацій протягом вивчення курсу навчальної дисципліни</i>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>	Обов’язкова компонента	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): <i>051 Економіка</i>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача - 4	Мова викладання, навчання та оцінювання: <u>українська</u> (назва)	Лекції	
		16	16 год.
	Практичні, семінарські		
	14 год.	14 год.	
	Самостійна робота		
	60 год.	60 год.	
	Вид контролю: поточний контроль: на семінарський заняттях		
	Освітній рівень: <i>Доктор філософії</i>	модульний контроль - контрольне завдання за результатами вивчення навчального матеріалу, об'єднаного в модуль	
		підсумковий контроль: - іспит	

МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Основною метою дисципліни «**Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність**» є здобуття аспірантами ґрунтовних знань з методології та організації наукових досліджень на основі розвитку вміння виставляти гіпотези, обґрунтовувати висновки та пропозиції; опановувати загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, підходи до критичного аналізу, аналітичних методик і пакетів програм для прикладного статистичного аналізу; виконання індивідуального наукового дослідження, підготовки публікацій та апробації результатів шляхом участі в публічному обговоренні, дотримання вимог академічної доброчесності та подальшого застосування отриманих знань у науковій діяльності.

ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «**Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність**» є:

- створення цілісної уяви про специфіку наукового пізнання, методологію проведення наукової роботи;
 - ознайомлення із предметом і сутністю науки та її головними функціями, класифікацією наук, науково-технічним потенціалом України;
 - абстрактне мислення, аналіз та синтез;
 - комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності;
 - аналіз експериментальних даних;
 - ознайомлення з інформаційною базою наукових досліджень;
 - складання наукових звітів, доповідей і статей по результатах виконаного наукового дослідження.
 - формулювання власних висновків та надання пропозицій.
-

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного світогляду з дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності

ПЕРЕЛІК СПЕЦІАЛЬНИХ (ФАХОВИХ) ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА

СК 1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

СК 3. Здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері економіки, методи комп'ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності.

СК 5. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з урахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

СК 7. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проєкти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності

ПЕРЕЛІК ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ДИСЦИПЛІНА

РН 1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень із відповідного напрямку.

РН 2. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.

РН 3. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів в економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.

РН 4. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу

інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи.

РН 5. Пропонувати нові рішення, розробляти наукові проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з урахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.

РН 6. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

РН 7. Застосовувати інноваційні науково-педагогічні технології, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, нести відповідальність за ефективність освітнього процесу з дотриманням норм академічної етики та доброчесності.

РН 8. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН 9. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані

СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Основи наукової діяльності та інноваційні методи її пізнання								
Тема 1. Методологія організації наукових досліджень. Наука як система пізнання світу. Методологія та методи наукового дослідження.	15	2	2	6	15	2	2	6
Тема 2. Організація наукового дослідження. Сутність та основні етапи організації досліджень. Вітчизняний та зарубіжний досвід організації наукової діяльності.	15	2	2	8	15	2	2	8
Тема 3. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Принципи збору інформаційного матеріалу. Робота з літературними джерелами та офіційними статистичними даними.	15	2	2	8	15	2	2	8
Разом за змістовим модулем 1	45	6	6	22	45	6	6	22
Змістовний модуль 2. Організація творчої діяльності здобувача вищої освіти								
Тема 4. Апробація та публікація результатів наукового дослідження. Особливості та структура результатів наукового дослідження. Підготовка до захисту дисертації. Атестація здобувачів наукового ступеня доктора філософії.	15	4	4	14	15	4	4	14
Тема 5. Розвиток інтелектуальної власності та системи її захисту	15	2	2	12	15	2	2	12
Тема 6. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності	15	4	2	12	15	4	2	12
Разом за змістовим модулем 2	45	10	8	38	45	10	8	38
Всього годин	90	16	14	60	90	16	14	60

ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

З метою більш ефективної активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні навчальної дисципліни **«Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність»** можуть використовуватись: оглядові лекції, лекції із проблемних питань, робота в малих групах, семінари-дискусії, ділові ігри, презентації, заняття із застосуванням комп'ютерної та телекомунікаційної техніки тощо.

Кожен із видів методики застосовується викладачем на власний розсуд. При цьому слід враховувати рівень підготовленості групи, кількість здобувачів освіти, їх бажання брати участь у тому чи іншому виді методики активізації процесу навчання, а також особливості конкретної дисципліни. Тому в ході вивчення дисципліни **«Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність»** використовуються такі методи:

- за джерелом передачі та сприймання навчальної інформації – словесні, наочні, практичні;
- за характером пізнавальної діяльності – пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемне викладання, частково-пошуковий, дослідницький;
- за методом організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад;
- за методом формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання;
- за методом мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Вважаємо, що неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання;
- за метою і завданнями – методи оволодіння новими знаннями, формування вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок; методи усного викладу знань, закріплення навчального матеріалу, самостійної роботи з осмисленням і засвоєнням нового матеріалу із застосування знань на практиці та вироблення вмінь і навичок, перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок;
- з точки зору цілісного підходу до діяльності у процесі навчання – методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; стимулювання й мотивації навчання, контролю, самоконтролю, взаємоконтролю і корекції, самокорекції та взаємокорекції;
- дистанційні технології – використання програмного забезпечення Zoom, застосування програми для адміністрування опитування Google Forms, яка входить в офісний набір Google Drive;
- спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною, а саме: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод "вибуху", метод природних наслідків і трудовий метод.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бруханський Р.Ф. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Облік і оподаткування». Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 174 с.
2. Зацерковний В.І., Тішаєв І.В., Демидов В.К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
3. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. 2-ге вид. К. : Алерта, 2019. 492 с.
4. Староста В.І. Методологія наукових досліджень : навчально-методичний посібник для самостійної роботи здобувачів освіти. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 64 с.
5. Вазинський С.Е., Щербак Т.І. Методика та організація наукових досліджень : навч. посіб. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2016. 260 с.
6. Методологія наукових досліджень в медицині : навч. посібник / В. Д. Бабаджан, Н. С. Бакуменко, О. І. Кадикова та ін.; за ред. П. Г. Кравчуна, В. Д. Бабаджана, В. В. М'ясоєдова. Харків : ХНМУ, 2020. 260 с.
7. Koval Y. Application of Modern Information Systems and Technologies in Scientific Activity. *Pedagogy and Education Management Review*. 2022. Issue 5(7). P. 5-11. DOI: 10.36690/2733-2039-2022-5-11.
8. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 350 с.
9. Дранус Л.С. Методичні рекомендації з дисципліни «Методологія наукових досліджень» для студентів спеціальності 073 «Менеджмент» : метод. рек. / Л. С. Дранус, О. Ю. Стоян. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 48 с.
10. Mihus I. The Influence of Professor`s Scientific Profiles on the Position of Universities in International Rankings. Application of New Technologies in Management and Economy ANTİM 2020 : material 7th International Conference. (Belgrade (Serbia), 23-25, April, 2020), Belgrade (Serbia), 2020. Pp. 131-134.
11. Бессонова В. Методологія і організація наукових досліджень у садово-парковому господарстві : монографія. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 264 с.
12. Чирва Г.М., Гаман П.І., Мігус І.П., Гаман Н.О., Коваль Я.С. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. Умань, 2019. 158 с.

Додаткова

1. Prathapan K. Research Methodology for Scientific Research. Dreamtech Press, 2019. 272 p.

2. Бхаттачарджи А., Ситник Н. Методологія і організація наукових досліджень: дослідження в соціально-економічних науках : навч. посіб. Київ, 2016. 159 с.

3. Швець Ф.Д. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Віче : НУВГП, 2016. 151 с.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про вищу освіту». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

2. Про наукову і науково-технічну діяльність : закон України, Редакція від 06.04.2022, підстава – 1986-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.

3. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : Міністерство освіти і науки України: наказ від 12.01.2017 № 40. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>.

4. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії : постанова Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 № 341. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text>.

5. Стандарт ДСТУ 8302:2015. URL : <http://lib.pnu.edu.ua/files/dstu-8302-2015.pdf>.

6. Офіційний сайт APA style. URL : <https://apastyle.apa.org/>.

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua>

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Основи наукової діяльності та інноваційні методи її пізнання		
1.	Тема 1. Методологія організації наукових досліджень. Наука як система пізнання світу. Методологія та методи наукового дослідження.	15
2.	Тема 2. Організація наукового дослідження. Сутність та основні етапи організації досліджень. Вітчизняний та зарубіжний досвід організації наукової діяльності.	15
3	Тема 3. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Принципи збору інформаційного матеріалу. Робота з літературними джерелами та офіційними статистичними даними.	15
Змістовний модуль 2. Організація творчої діяльності здобувача вищої освіти		
4.	Тема 4. Апробація та публікація результатів наукового дослідження. Особливості та структура результатів наукового дослідження. Підготовка до захисту дисертації. Атестація здобувачів наукового ступеня доктора філософії.	15
5	Тема 5. Розвиток інтелектуальної власності та системи її захисту	15
6	Тема 6. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності	15
Всього годин		90

КОНТРОЛЬ І ОЦІНКА ЯКОСТІ НАВЧАННЯ

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з одного модуля, який містить 2 змістовні модулі.

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою.

На практичних заняттях здобувач вищої освіти виконує завдання, передбачені планом. За виконану роботу максимально можна отримати 60 балів. Нараховані бали враховуються при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни.

Інші 40 балів здобувач освіти отримує на екзамені (передбачене тестування з дисципліни).

Система оцінювання здобувача вищої освіти впродовж семестру

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2
Робота на семінарському і практичному занятті	30	15	15
Виконання завдань для самостійної роботи (написання тез/статті)	10	10	
Тестування по модулях	20	10	10
Екзамен	40		
Всього	100		

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою			Оцінка за шкалою ECTS
		екзамен	залік		
90 – 100	відмінно	5	зараховано	A	відмінно
82 – 89	добре	4		B	добре (дуже добре)
75 – 81	добре	4		C	добре
64 – 74	задовільно	3		D	задовільно
60 – 63	задовільно	3		E	задовільно (достатньо)
35 – 59	незадовільно	2	не зараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	незадовільно	2		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
«задовільно»	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачу освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

ПОЛІТИКА (ОЦІНЮВАННЯ) НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

• **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

• **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонене (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).

• **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є одним із компонентів оцінювання, адже дає змогу отримати максимальний бал за всі види робіт. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в індивідуальному порядку за погодженням із деканатом.
